

Partnerystės sutarties projekto svarstymas

Finansų ministerija
2014 m. sausio 16 d.
2014–2020 m. ES struktūrinės paramos komisijos
posėdis

Lietuvos nacionalinių strateginių dokumentų struktūra

ES BJRS

NRD

Tarybos rekomendacijos

Pagrindinės EK pastabos: pagrindas Partnerystės sutarties tobulinimui

Partnerystės sutartyje turi būti:

- užtikrintas finansavimo prioritetų suderinamumas su strategija „Europa 2020“;
- užtikrinta, kad ESI fondų finansavimo prioritetai (1.3. dalis) atspindi pagrindinius iššūkius ir augimo potencialą (1.1. dalis), pagrįstus situacijos analize;
- aiškiai aprašyti pasiekiami ir išmatuojami rezultatai (1.3. dalis);

Strategija „Europa 2020“

PRIORITETAJ

Pažangus augimas

Tvarus augimas

Integracinis augimas

TIKSLAI

PAVYZDINĖS INICIATYVOS

Inovacijos

“Innovation Union”

Švietimas

“Youth on the move”

**Skaitmeninė
Visuomenė**

“A digital agenda for Europe”

**Klimato kaita ir
Energetika**

“Resource efficient Europe”

Konkurencingumas

*“An industrial policy for the
globalisation era”*

Užimtumas ir žinios

“An agenda for new skills and jobs”

Kova prieš skurdą

“European platform against poverty”

Vieninga rinka

Europa 2020 finansavimas (EU budget, EIB)

ES Išoriniai veiksmai

Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos

„Inovacijų sąjunga“

sudaryti geresnes pagrindines sąlygas ir finansavimo sąlygas moksliniams tyrimams ir inovacijoms, kad būtų užtikrinta, jog novatoriškos idėjos virstų prekėmis ir paslaugomis, kurios skatintų augimą ir naujų darbo kūrimą.

„Judus jaunimas“

gerinti švietimo sistemų rezultatus ir sudaryti geresnes sąlygas jaunimui patekti į darbo rinką.

„Europos skaitmeninė darbotvarkė“

greičiau plėtoti spartųjį internetą ir užtikrinti, kad namų ūkiai ir įmonės galėtų naudotis bendros skaitmeninės rinkos teikiamais privalumais.

„Tausiai išteklius naudojanti Europa“

padėti atsieti ekonomikos augimą nuo išteklių naudojimo, remti perėjimą prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ūkio, didinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, modernizuoti mūsų transporto sektorių ir skatinti energijos vartojimo efektyvumą.

„Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“

kurti geresnę verslo aplinką, visų pirma MVL, remti tvirtos ir tvarios pramonės bazės kūrimą, kad galėtume konkuruoti pasauliniu mastu.

„Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“

modernizuoti darbo rinkas ir žmonėms suteikti daugiau galių sudarant galimybes tobulinti įgūdžius bet kuriuo gyvenimo etapu, kad būtų didinamas darbo jėgos aktyvumas, darbo pasiūla labiau atitiktų paklausą, taip pat pasitelkiant darbo jėgos judumą.

„Europos kovos su skurdu planas“

užtikrinti socialinę ir teritorinę sanglaudą, kad visi galėtų pasinaudoti augimo ir naujų darbo vietų teikimais privalumais, o skurstantys ir socialiai atskirti asmenys galėtų gyventi oriai ir aktyviai dalyvauti visuomenėje.

MOKSLAS • EKONOMIKA • SANGLAUDA

EUROPOS SĄJUNGA

Kuriame Lietuvos ateitį

Pagrindiniai Lietuvos iššūkiai

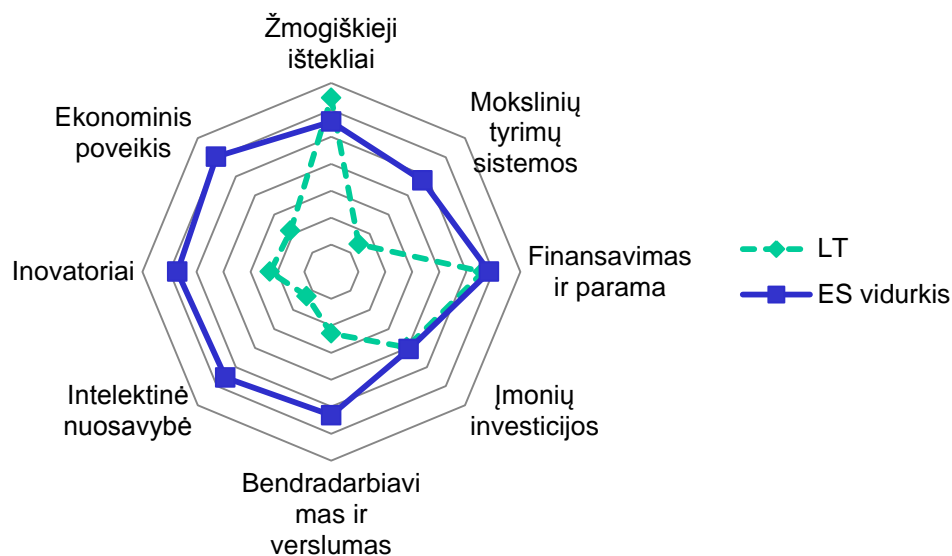
(1) siekiant **sumanaus augimo** susiduriama su MTEP ir inovacijų skatinimo, švietimo kokybės, viešojo valdymo efektyvumo užtikrinimo ir skaitmeninės visuomenės plėtros iššūkiais;

(2) siekiant **tvaraus augimo** susiduriama su modernios bazinės infrastruktūros vystymosi, geresnės verslo aplinkos kūrimo bei tvaraus ir efektyvaus gamtinių išteklių vartojimo iššūkiais;

(3) siekiant **integralaus augimo** susiduriama su užimtumo skatinimo bei skurdo ir socialinės atskirties mažinimo iššūkiais derinant juos su socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslais.

MTEP ir inovacijų skatinimas

Iššūkiai:

Įgyvendinimo kryptys:

Pritraukti privačias investicijas į mokslinius tyrimus, sukurtų pajėgumų įgalinimui mokslo rezultatams komercinti bei padidinti inovatyvių įmonių skaičių.

Švietimo kokybės užtikrinimas, atvirumas ir kūrybiškumas: iššūkiai

- 2010 m. tik 78,3% 4 metų ir vyresnių vaikų dalyvavo **ikimokykliniame ugdyme** (ES vidurkis - 92,4%).
- Dėl demografinių pokyčių iki 2015 m. **bendrojo ugdymo** mokinių skaičius mažės dar 8 proc. punktais, arba 30 tūkst. vaikų.
- Bendrojo ugdymo nebaigusių ir iš švietimo sistemos pasitraukusių mokinių skaičius **kaimiškose vietovėse** beveik 3 kartus didesnis nei mieste.
- 2012 m. Lietuvoje 25-64 m. amžiaus gyventojų, dalyvavusių **formaliame ar neformaliame mokyme**, dalis buvo 1.7 karto mažesnė nei ES šalių vidurkis (atitinkamai, 5.7 proc. ir 9 proc.), o nuo ES 2020 siekinio (15 proc.) ji skyrėsi 2.6 karto.
- Mažėja studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose (nuo 207,8 tūkst. 2008 m. iki 184 tūkst. 2011 m.).

Švietimo kokybės užtikrinimas, atvirumas ir kūrybiškumas: įgyvendinimo kryptys

- **Ikimokyklinis ir bendrasis ugdymas:** sukurti savalaikiai reaguojančią į demografinius pokyčius sistemą, kurios lankstumas ir prisitaikymas būtų derinamas su vienodos kokybės švietimo paslaugų užtikrinimu visiems Lietuvos vaikams.
- **Neformalus ugdymas:** išplėsti siūlomų švietimo krypčių spektrą, sudaryti sąlygas ankstyvai profesinei orientacijai ir kūrybiškumo ugdymui, gilinti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą bei tarpusavio papildomumą.
- **Aukštasis mokslas:** didinti absolventų įsidarbinimo pagal įgytą specialybę galimybes, kurti paskatas mokslininkams/tyrėjams siekti karjeros mokslinio potencialo reprodukcijos srityje.
- **Profesinis mokymas:** ruošti kvalifikuotus specialistus, padidinti šios švietimo sistemos grandies patrauklumą.
- **MVG:** sukurti tęstines paskatas šalies gyventojams, ypač nekvalifikuotiems ir žemesnės kvalifikacijos, dalyvauti MVG sistemoje, užtikrinant siūlomų studijų įvairovę, jų atitikimą darbo rinkos ir individualaus asmens poreikiams, plėtojant įgytų kompetencijų pripažinimo galimybes.

Viešojo valdymo efektyvumas

Iššūkiai:

- Lietuva pagal valdymo efektyvumo indeksą užima 21 vietą ES
- Reikšminga administracinė ir reguliacinė našta verslui ir gyventojams – Lietuva 17-oje vietoje ES;
- Minimalių paslaugų kokybės standartų trūkumas – 2012 m. vos 1/3 institucijų vykdė paslaugų vartotojų apklausas apie teikiamų paslaugų kokybę;
- Pagal korupcijos suvokimo indeksą 2012 m. Lietuva užima 21 vietą ES

Įgyvendinimo kryptys:

- Suformuoti paskatas didinti institucijų veiklos efektyvumą, diegiant kryptingas veiklos planavimo ir stebėsenos sistemas;
- Įdiegti įrodymais pagrįstą bei į rezultatus orientuotą valdymo modelį;
- Sukurti motyvuotą ir profesionalią valstybės tarnybą, veikiančią skaidrumo ir partnerystės pagrindais.

Skaitmeninės visuomenės plėtra: iššūkiai

Infrastruktūra:

- 27 proc. (apie 300 tūkst.) šalies namų ūkių nepatenka į sparčiojo plačiajuosčio ryšio aprėpties teritoriją (didžioji dalis sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūros sukoncentruota 5 didžiuosiuose Lietuvos miestuose ir rajonų centruose).
- Baziniu plačiajuosčiu interneto ryšiu 2012 m. Lietuvoje naudojosi tik 61 proc. namų ūkių (ES vidurkis – 73 proc.);

IRT paklausa:

- Lietuvoje tik 65 proc. namų ūkių turi interneto ryšį (ES vidurkis – 79 proc.)
- 29 proc. Lietuvos gyventojų teigia niekada nesinaudoję internetu (ES vidurkis – 21 proc.)

El. paslaugos:

- per paskutinius 12 mėn. viešojo sektoriaus el. paslaugomis naudojosi trečdalis – 37 proc. Lietuvos gyventojų (ES – 44 proc.).
- El. paslaugų perkėlimo lygis atsilieka nuo ES vidurkio.
- Žemas savivaldos viešųjų paslaugų perkėlimo į el. erdvę lygis
- Fragmentuota viešoji IRT infrastruktūra, ištekliai
- Vyrauja popierinių dokumentų mainai

Skaitmeninės visuomenės plėtra: įgyvendinimo kryptys

2004–2006 m. ir 2007–2013 m. programavimo laikotarpiais Lietuvoje sukurta IRT infrastruktūra formuoja rimtą potencialą tolimesnei plėtrai:

- platesnis sparčiojo interneto panaudojimas namų ūkiuose,
- saugių, skaidrių bei draugiškų viešojo sektoriaus el. paslaugų teikimo sąlygų sukūrimas.

Modernios bazinės infrastruktūros vystymas: iššūkiai

TEN-T: sąveikios transporto sistemos su ES trūkumas (ypač geležinkelių ir oro transporte); nepakankama sąveika tarp skirtingų transporto rūšių; ir vis dar žemi eismo saugos rodikliai (100 žuvusiųjų milijonui gyventojų Lietuvoje 2012 m., tai – blogiausias rezultatas ES; ES vidurkis – 55 žuvusieji)

Tvarumas ir oro tarša: Apie pusė tranzito vežama geležinkeliais, bet kroviniai – daugiausiai žaliavų eksporto srautas; keleivių vežimas tolydžio mažėja, apie 80% srauto tenka Vilniui – Kaunui (elektrifikuota) ir Vilniui – Klaipėdai

Nepakankamai išvystyta **tvaraus judumo** tarp miestų infrastruktūra ir sąveika tarp keleivių vežimo skirtingomis viešojo transporto rūšimis (Lietuvoje 2010 m. beveik 91 proc. keleivių pervežta automobiliais; ES vidurkis – 84,1 proc.)

AEI: Didelis atotrūkis tarp siekiamų AEI rodiklių 2020 m. ir dabartinės situacijos elektros ir centralizuotos šilumos tiekimo sektoriuose

Modernios bazinės infrastruktūros vystymas: įgyvendinimo kryptys

- pilnai išnaudoti Lietuvos kaip tranzito šalies transporto potencialą, kuriant multimodalinę transporto infrastruktūrą, integruotą į ES transporto tinklą bei tolygiai išdėstyta Lietuvos teritorijoje, sudarant sąlygas subalansuotai šalies regionų plėtrai. Lygiagrečiai turi būti užtikrinamas eismo saugumas bei aplinkosauginiai aspektai.
- Plėtoti sistemine, integruotą energetinį saugumą užtikrinančią infrastruktūrą, suderintą su energetinio efektyvumo didinimo bei AEI plėtros skatinimo priemonėmis.

Geresnės verslo aplinkos kūrimas: iššūkiai

- **Žemas verslumo lygis:** 2010 m. šalies įmonių ir asmenų, dirbančių pagal verslo liudijimus arba registruotą individualią veiklą, skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, Lietuvoje siekė 39 (ES vidurkis – 48).
- Ribotas finansavimo prieinamumas tiek pradėtam naujam, tiek esamam verslui plėtoti
- 2011 m. Lietuva pagal integracijos į užsienio rinkas indeksą užėmė 18 vietą ES
- Pakankamai didelė valstybės reguliavimo našta Lietuvoje (Lietuva – 20 vietoje ES, pagal apmokestinimo aprėpties ir efektyvumo rodiklį – 22 vietoje ES).
- **Žemas produktyvumo lygis:** 2012 m. darbo našumas per faktiškai dirbtą valandą Lietuvoje siekė 63,8 proc. ES vidurkio.

Geresnės verslo aplinkos kūrimas: įgyvendinimo kryptys

- labiau panaudoti šalies gyventojų verslumo ir kūrybiškumo potencialą, skatinant SVV kūrimąsi ir tvarumą;
- stiprinti veikiančių įmonių konkurencingumą Lietuvos ir Europos rinkose, didinant darbo našumą bei produktyvumą, išnaudojant rinkų nišas bei skatinant inovatyvumą.

Tvarus ir efektyvus gamtinių išteklių vartojimas: iššūkiai

Vanduo: Kuršių marios (tarpiniai vandenys), Baltijos jūros priekrantė, 2/3 Lietuvos upių ir 1/3 ežerų neatitinka geros vandens būklės reikalavimų

Valomos tik 1/10 surenkamų paviršinių nuotekų.

Bioįvairovė: atskiri gamtinių buveinių tipai patiria didelių permainų dėl renatūralizacijos bei stichinės urbanizacijos; Lietuvoje yra daugiau kaip 11 tūkst. potencialių taršos židinių (cheminėmis medžiagomis galimai užterštų teritorijų plotas gali siekti 0,43 % Lietuvos teritorijos)

Kultūros paveldas: neišnaudotas potencialas ekonominei ir socialinei veiklai

Atliekos: Lietuvoje susidarančių atliekų kiekis kasmet auga. 2011 m. Lietuvoje susidarė apie 5,4 mln. tonų atliekų, kurių 61 proc. buvo pašalinta, 22 proc. perdirbta arba kitaip panaudota, 14 proc. išvežta tvarkyti į kitas šalis, o 1 proc. apdorota

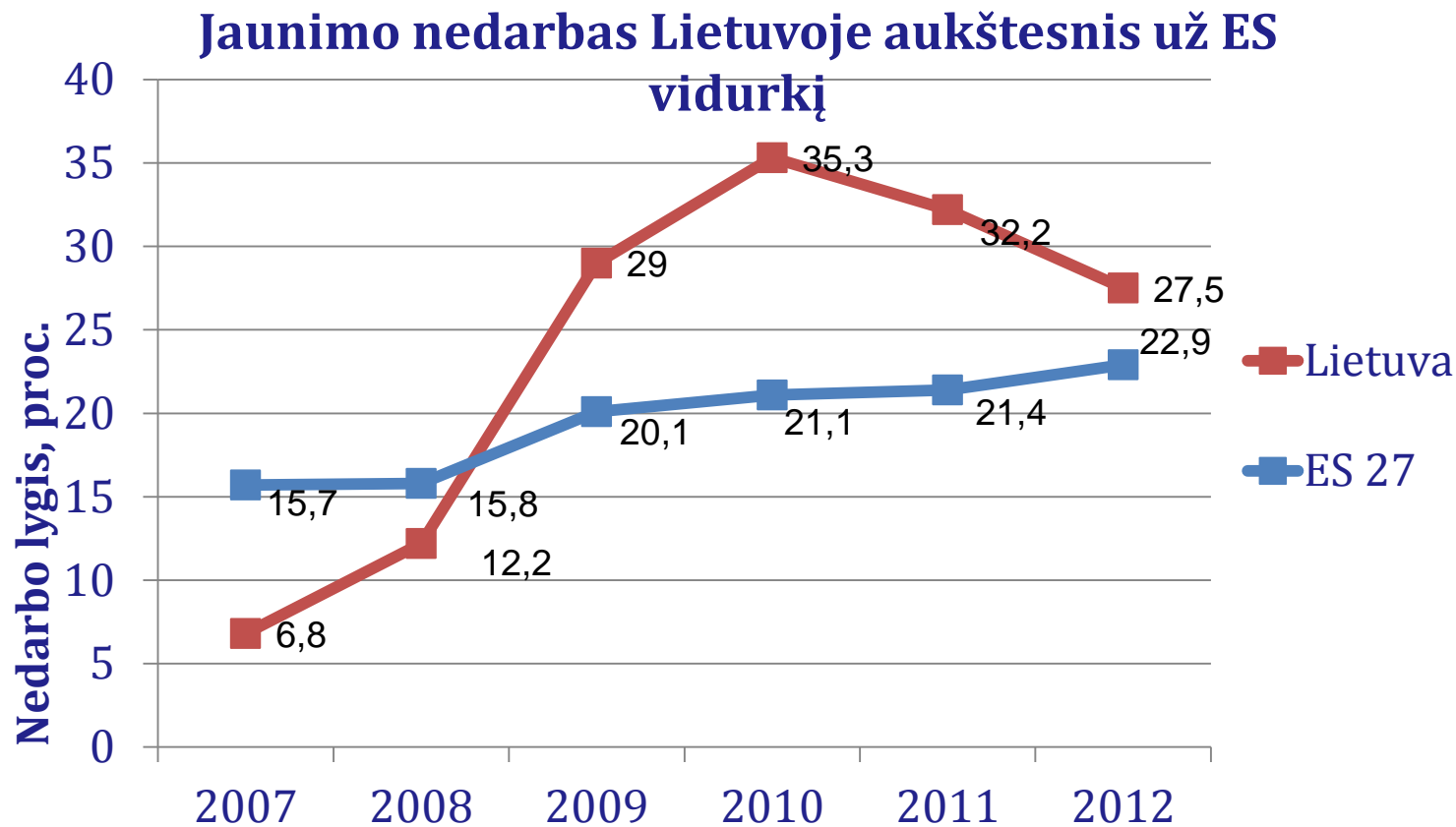
Klimato kaita: šalyje didėja ekstremaliųjų gamtinių reiškinių pasikartojamumas, trukmė ir stiprumas (ypač Baltijos jūros krantas)

Savimonė: tik 16 proc. Lietuvos piliečių mano, kad jie veikia pakankamai, kad apsaugotų aplinką (ES vidurkis – 25 proc.)

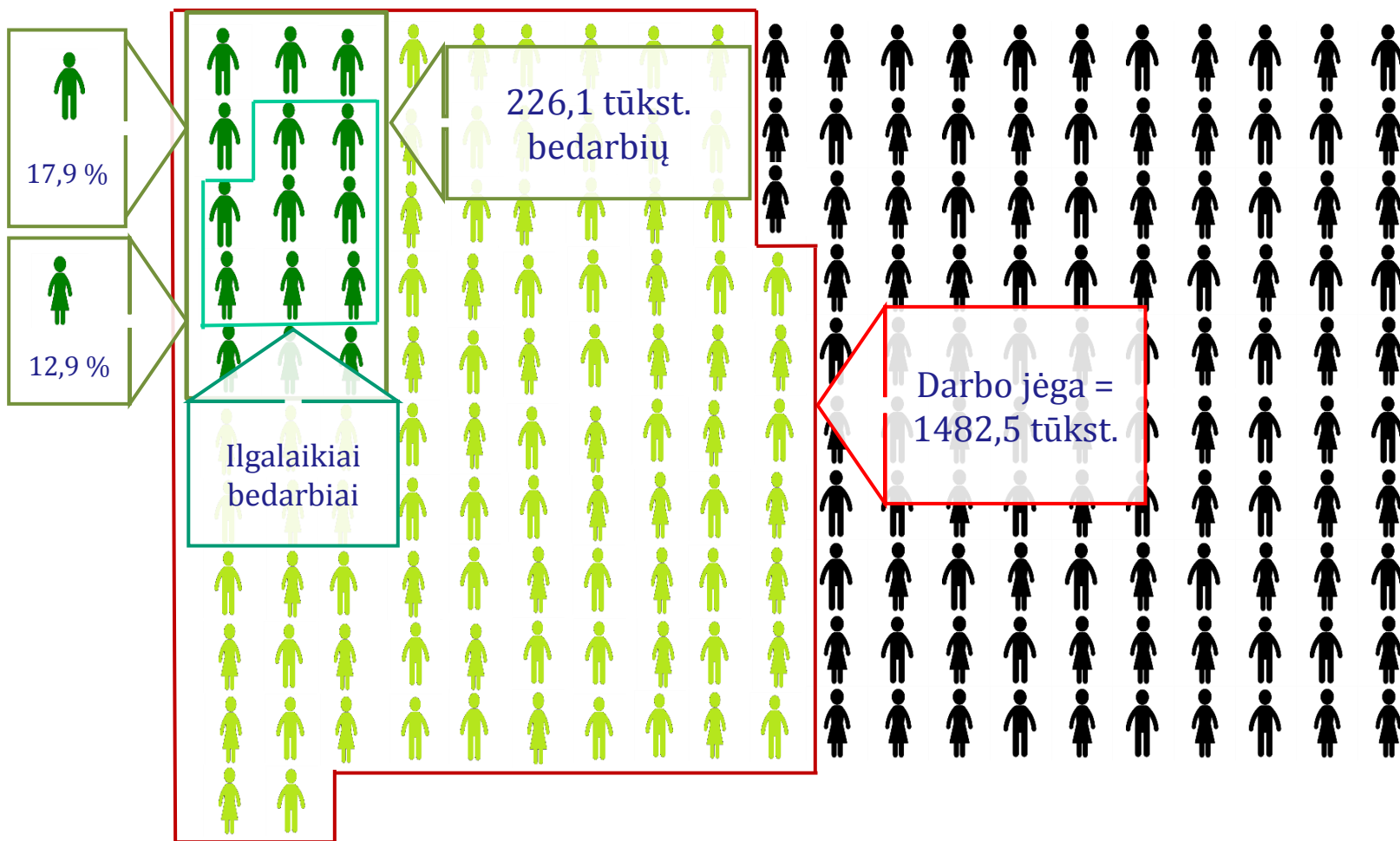
Tvarus ir efektyvus gamtinių išteklių vartojimas: įgyvendinimo kryptys

- **Vandens apsauga:** mažinti vandens telkinių taršą bei užtikrinti, kad visi šalies gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį bei nuotekų surinkimo ir tvarkymo paslaugas.
- **Kraštovaizdis ir biologinė įvairovė:** išsaugoti kraštovaizdį ir biologinę įvairovę, gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), juos tinkamai suderinant su žmonių buitine ir ekonomine veikla.
- **Komunalinės atliekos:** nuosekliai mažinti sąvartynuose šalinamų ir didinti perdirbamų ar kitaip panaudojamų komunalinių atliekų kiekį, efektyviai panaudojant sukurtas atskirų atliekų surinkimo sistemos elementus bei skatinant atliekų rūšiavimą susidarymo vietoje.
- **AEI:** sudaryti technines sąlygas bei ekonomines paskatas išnaudoti esamo AEI (biokuro, vėjo, vandens) gamybos gamtinį potencialą, siekiant mažiausiomis sąnaudomis užtikrinti patikimą ir kokybišką energijos tiekimą vartotojams.
- **Klimato kaita:** Nacionalinės rizikos analizėje identifikuotų aukštos rizikos grėsmių (įskaitant ir klimato kaitos riziką) tinkama stebėseną ir savalaikių klimato kaitos prisitaikymo ir prevencijos priemonių įgyvendinimas.
- **Savimonė:** sutelkti visuomenės ir visų sektorių pastangas sumažinti aplinkos, socialinių ir ekonominių veiksnių neigiamą poveikį sveikatai.

Užimtumo skatinimas: iššūkiai

2011 m. nedarbo lygis – 15,4 proc., ilgalaikio nedarbo lygis – 8 proc.

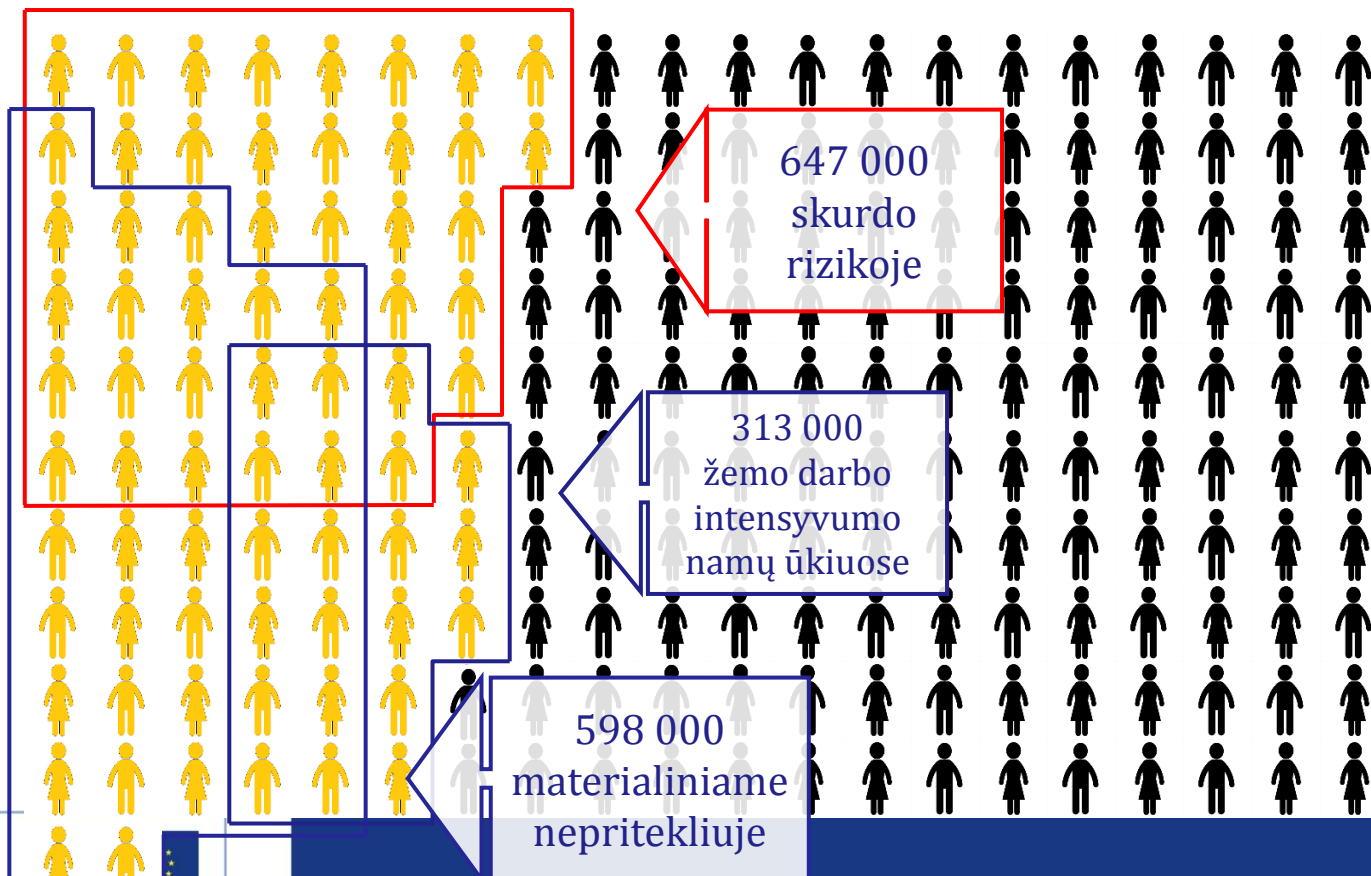

Užimtumo skatinimas: įgyvendinimo kryptys

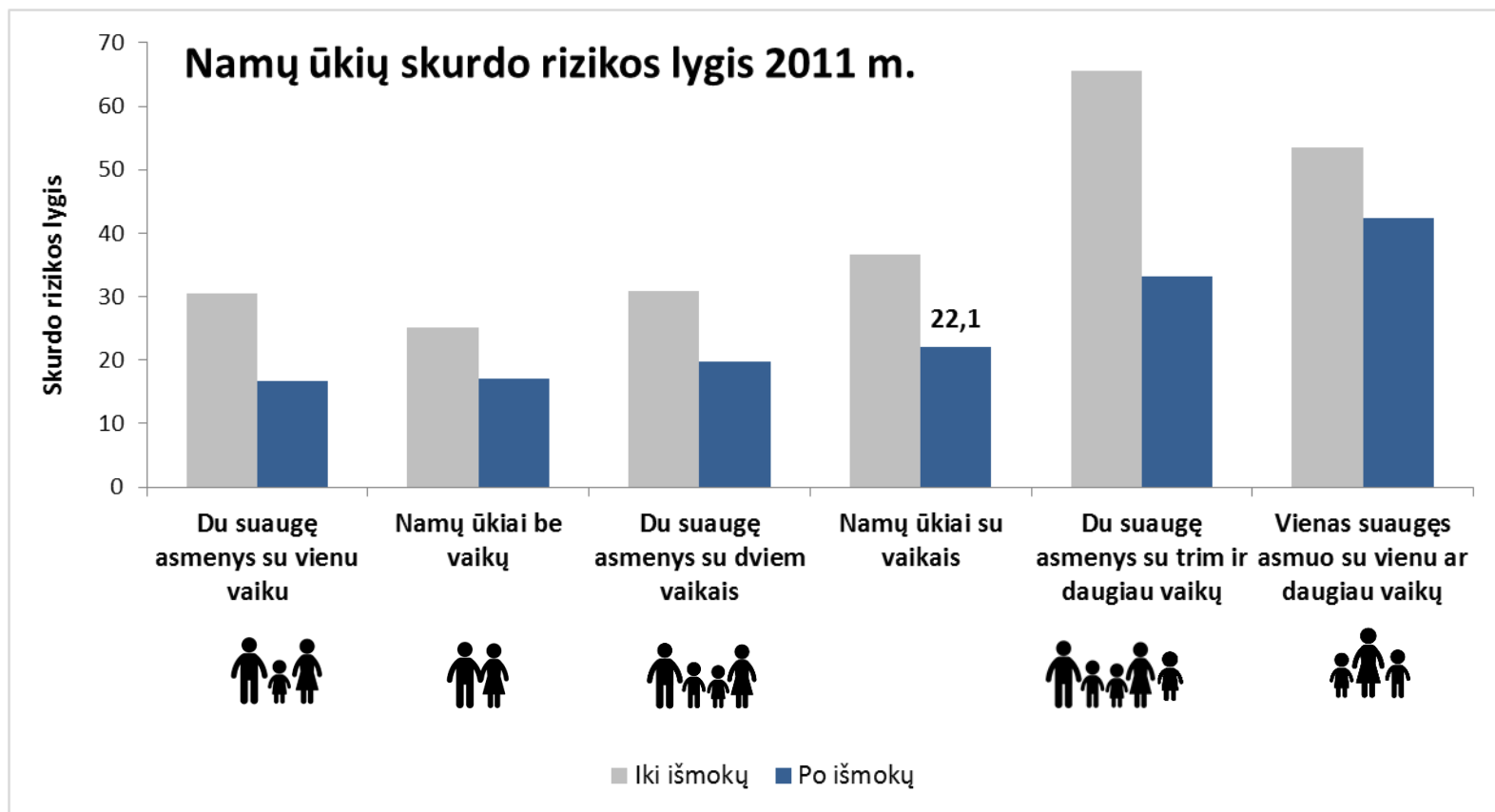
- didinti individualizuotų aktyvių darbo rinkos politikos priemonių aprėptį,
- taikyti naujas priemones, skatinančias savarankiško darbo pradžią bei verslo steigimą.

Skurdo ir socialinės atskirties mažinimas: iššūkiai

1,080 mln. gyventojų gyvena skurdo rizikoje arba socialinėje atskirtyje

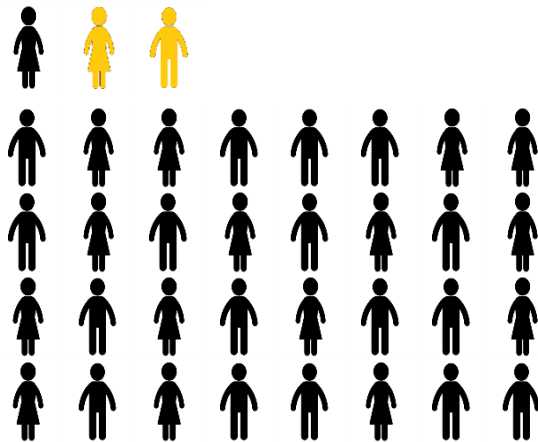
Vaikų skurdo rizikos lygis 2011 m. buvo 24,3 (iki išmokų – 40,5)

Perėjimas nuo institucinės prie bendruomeninės globos yra lėtas (2011 m.)

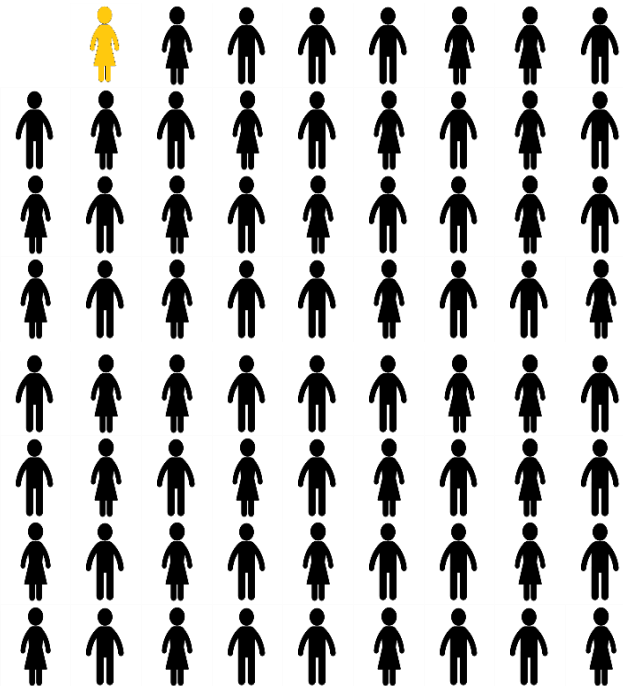
Vaikų globos namuose gyvena 3694 vaikai

Šeimose gyvena 373 vaikai

Globos įstaigose gyvena 10475 seni žmonės ir neįgalieji

Savarankiško gyvenimo namuose gyvena 212 žmonių

Skurdo ir socialinės atskirties mažinimas: įgyvendinimo kryptys

- užtikrinti produktyvios visuomenės narių, ypač vyresnio amžiaus asmenų, sveiką nepriklausomą senėjimą siekiant sumažinti neigiamą sveikatos sutrikimų poveikį gyvenimo kokybei, savarankiškumui bei darbingumui bei atitinkamai užkirsti kelią socialinės atskirties bei skurdo rizikai.
- užtikrinti ekonominių priemonių, aktyvios darbo rinkos politikos bei socialinės įtraukties priemonių suderinamumą ir sinergiją bei vienodą tinkamos kokybės socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo lygį visiems šalies gyventojams, ypatingai skatinant perėjimą prie bendruomeninių paslaugų.

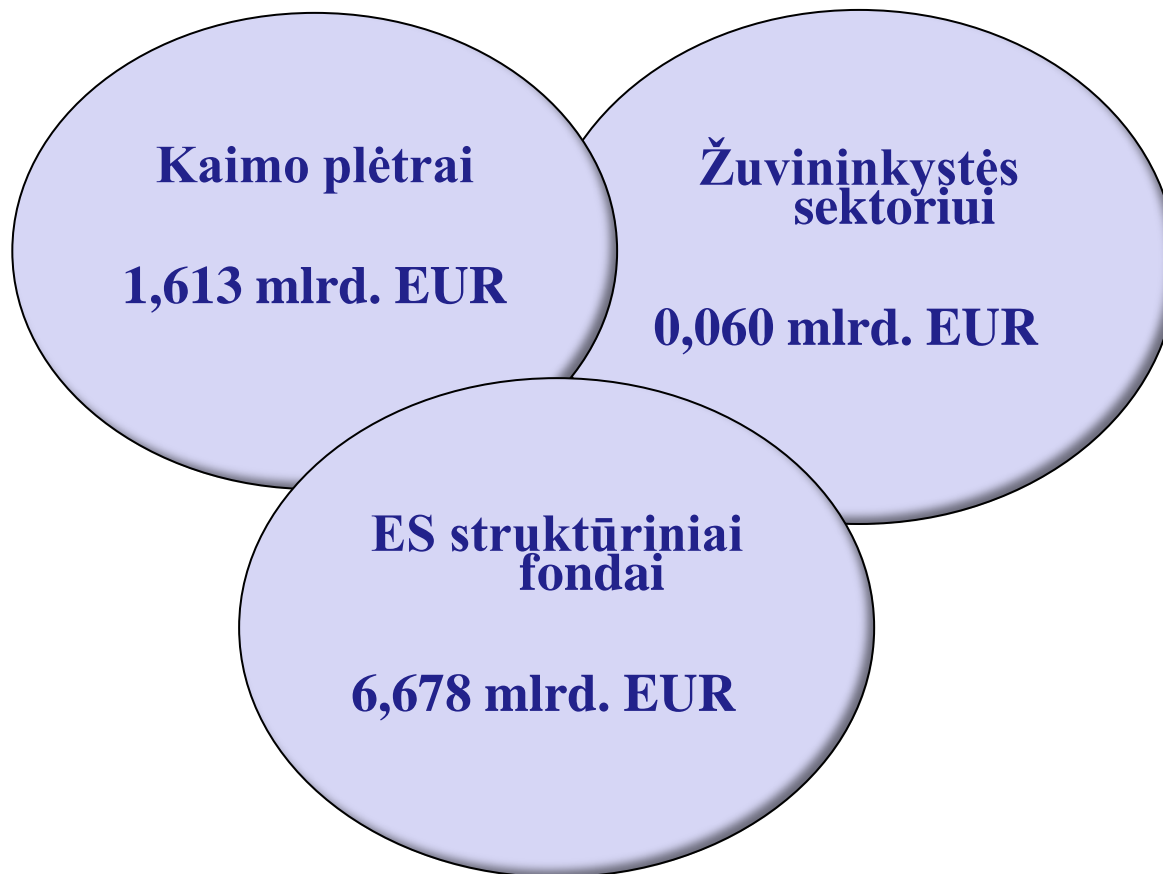
Teritorinė plėtra: iššūkiai

- Neigiami demografiniai procesai sparčiausiai vyksta mažuose ir vidutiniuose miestuose.
- 2007–2012 m. kaimo vietovėse gyventojų sumažėjo 11,2 proc. punkto, didžiuosiuose miestuose – 9,7 proc. punkto.
- Tradicinės pramonės ir žemės ūkio regionuose, ypač jų kaimiškiose dalyse, vyrauja struktūrinis ir ilgalaikis nedarbas.
- Ekonominės veiklos koncentracija 5 didžiuosiuose miestuose – 2011 m. 5 didžiausiems miestams teko 65,5 proc. visos šalyje sukuriamos pridėtinės vertės
- Lietuvoje skurdo rizikos lygis kaime 2012 m. siekė 28,5 proc. ir buvo 2,5 karto didesnis lyginant su didžiaisiais miestais.
- Mažesnė prieinamų socialinių ir sveikatos paslaugų įvairovė kaimo vietovėse.
- Didžiausi sveikatos ir jos priežiūros prieinamumo netolygumai pasireiškia tarp kaimo ir miesto bei rajonų ir didžiųjų miestų savivaldybių gyventojų.

Teritorinė plėtra: įgyvendinimo kryptys

- panaudojant ES struktūrinių ir investicinių fondų reglamentuose numatytus naujus įgyvendinimo mechanizmus, o taip pat LEADER priemonės įgyvendinimo Lietuvos kaimo vietovėse patirtį, nustatyti kiekvienos teritorijos poreikius ir potencialą atitinkančias specializuotas investicijas, kurių kompleksinis ir laike suderintas įgyvendinimas užtikrintų geriausią minėtos politikos tikslų ir prioritetų pasiekimą.

ES struktūrinių ir investicinių fondų paketas 2014–2020 m.

Preliminarus ESI fondų pasiskirstymas pagal tematinius tikslus (EUR)

Tematiniai tikslai	ERPF	ESF	SaF	EŽŪFKP	EJRŽF
(1) mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų skatinimas	678878835	0	0	53810173	0
(2) informacinių ir ryšių technologijų prieinamumo ir naudojimo didinimas bei kokybės gerinimas	244037284	0	0	3766520	0
(3) mažųjų ir vidutinių įmonių, žemės ūkio sektoriaus (EŽŪFKP) ir žuvininkystės bei akvakultūros sektoriaus (EJRŽF) konkurencingumo didinimas	531603253	0	0	673323678	26218953
(4) perėjimo prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos visuose sektoriuose rėmimas	473758694	0	410675429	116413056	0
(5) prisitaikymo prie klimato kaitos, rizikos prevencijos ir valdymo skatinimas	4064010	0	40379563	197011902	0
(6) aplinkosauga ir išteklių naudojimo veiksmingumo skatinimas	189613699	0	603720324	197011902	19818781
(7) tvaraus transporto skatinimas ir kliūčių pagrindinėse tinklo infrastruktūros dalyse šalinimas	434068216	0	806599112	0	0
(8) užimtumo skatinimas ir darbo jėgos judumo rėmimas	417766126	275504430	0	134514544	10395562
(9) socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu	319073155	220294384	0	157712935	0
(10) investicijos į švietimą, įgūdžius ir mokymąsi visą gyvenimą	208548496	455313921	0	15000000	0
(11) institucinių pajėgumų stiprinimas ir veiksmingas viešasis administravimas	0	150359184	0	0	0
Techninė parama	0	25812183	187543198	64523530	3602125
VISO	3501411767	1127284104	2048917626	1613088240	60035421

Partnerystės sutarties rengimo eiga

2013 m. birželio 28 d. pirminis Partnerystės sutarties projektas pateiktas EK neformaliai derinimui

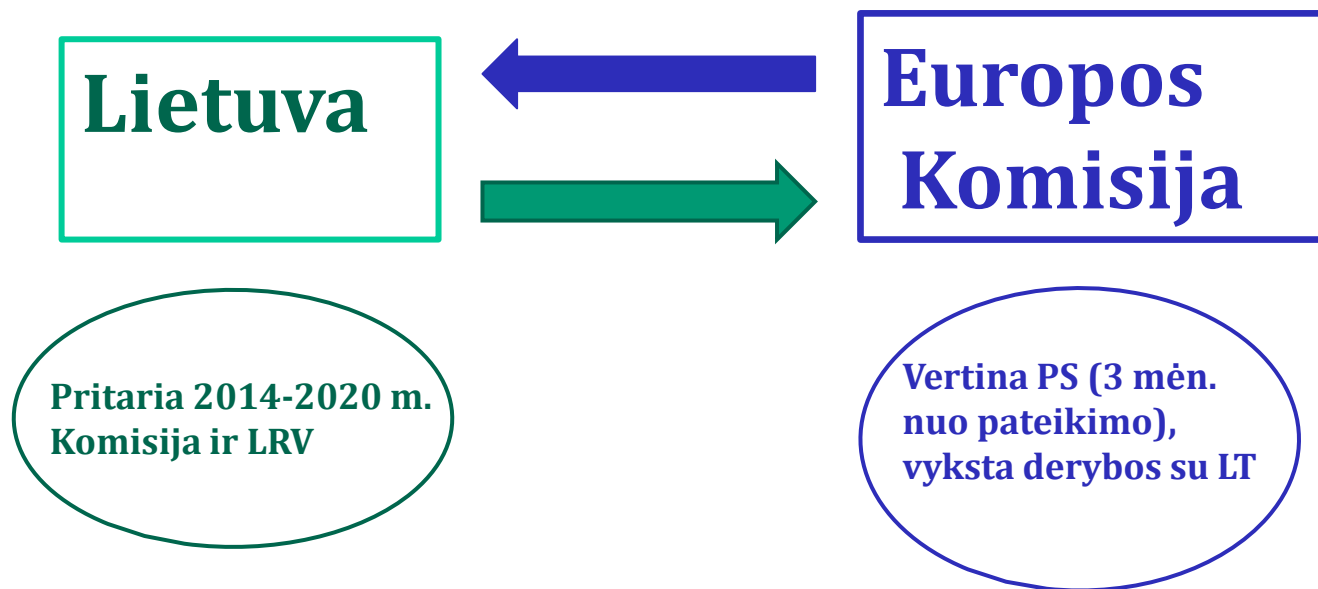
2013 m. spalio 8 d. oficialiai gautos EK pastabos pirminiam Partnerystės sutarties projektui

2013 m. gruodžio 20 d. ES sanglaudos politikos reglamentų įsigaliojimas

2014 m. sausio 16 d. Partnerystės sutarties projekto svarstymas 2014-2020 m. ES struktūrinės paramos komisijoje

2014 m. sausio pab. Partnerystės sutarties projekto teikimas LR Vyriausybei ir EK

Partnerystės sutarties tvirtinimas

EK turi patvirtinti PS per **keturis mėnesius** nuo jos pateikimo datos, jeigu buvo atsižvelgta į EK pastabas.

PS įsigalioja ne anksčiau kaip 2014 m. sausio 1 d.

Ačiū už dėmesį!